

njove (korbe) s črnim prtom pokrivala, med tem pa nekaj žlabudrala, česar nisem razumel. Hišna gospodinja, žalosti posebno potrta, je s posebno pazljivostjo gledala na to, kar je dékla delala.

Da ne bi motil žalostne družine, zapustim dvorišče in grém v sosedovo hišo, kjer mi stara babica na prošnjo mojo prinese kozarec mleka, pa mi prijazno še ponudi sira, strdí in kruha. Ko se gostujem pri dobrovoljni ženici, jo vprašam, naj mi pové, kaj da pomenijo črno ogrnjeni panjovi v sosedovi hiši? Pové mi na to, da preteklo noč je umrl ondi hišni gospodar, in zato je bil zadnji čas, da so se spomnili bčél. Ker smrti gospodarjeve nisem v nikakoršno zvezo z bčelami spraviti mogel, prašam ženico dalje, kaj to pomeni. Zeló se je čudila, da tega ne vé, ter me vpraša: ali pri nas ne mrjó bčele, ako se v znamenje žalosti ne ogrnejo s črnim prtom, kadar kdo umrje v gospodarjevi hiši?

Pri nas nikjer ni te navade, ji odgovorim. Al žena noče verjeti, marveč v enomer svojo trdi, da bčele umrjó, ako se ne udeležijo hišne žalosti.

Če tudi je taka misel le vraža, vendar ni brez lepega poména in ima res nekaj ganljivega v sebi. Kmet normandski živí posebno od bčeloreje; ta toliko mu koristna živalica se mu pa zdí zeló občutljiva in bistroumna, ker tako umetno dela satovje in se tako umno véde pod gospodinstvom matice svoje. Zato normandski kmet med svojo družino šteje bčelice, češ, da se one veselijo ali žalujejo, kadar se v hiši gospodarjevi pripetí kaj veselega ali žalostnega.

Dopisi.

V Pragi 8. julija. † (*Novo ministerstvo — založne — obrtnijske družbe — gledišče — Šafařikovi spisi.*) (Kon.) Ker že o društvih govorim, naj omenim še novih rokodelskih družeb. Z obrtnijsko svobodo nastala je konkurencija, pa tudi mnogo revščine pri obrtnikih, posebno pri rokodelcih. Vsakdo je hotel na svoje začeti, če tudi ni nič imel. Tak rokodelc ni mogel tekmati z bolj premožnimi, in kmali je ob nič prišel. Al človeški um najde ti pomoči. Ni še dve leti, kar je več krojačev praških stopilo skupaj v društvo. Vsaki je dal po 150 gold. in imeli so lepo glavnico, s katero se je moglo že kaj začeti. Napravili so si skupno delavnico; razdelili so si delo; nakupili so si v fabrikah dobrega blaga; in ako jim je naročenega dela zmanjkalo, delali so sproti obleko, ki so jo v svoji štacuni prodajali. Kmalí so vidili, kako koristna je ta naprava, in treba je bilo še druge štacune. Za malo časa posnemali so ta izgled drugi krojači, mizarji in mnogo inih rokodelcev; tako, da imamo zdaj vse polno zalag izdelkov takih društev. Ravno zdaj pa napravljajo tudi manjši tiskarji tako družbo in veliko skupno tiskarnico, ki bo na dve plati koristila, namreč tiskarjem samim, in narodni literaturi, ki bo dobila s tem dobrega založnika. — Zdaj pa še nekaj o českem gledišču. Ta mladi narodni zavod je ravno zdaj v veliki krizi. „Novice“ so že večkrat povedale o napredku česke opere in o slavnem tenoristu Vecku. Dasi je začasno česko gledišče mnogo manji nego nemško, neslo je vendar lanskega leta ravnatelju 15.000 gld. čistega dobička, nemško pa svojemu okoli 30.000 gold. zgube. Kar je novega v Parizu na svitlo prišlo, videli smo mnogo pred na českem gledišču kakor na nemškem. Zdaj pa so se pripravljali, da spravijo na oder novo Majerbeer-ovo opero „Afrikanko“, ki jo je ravnatelj českega gledišča za 6000 gld. kupil. Kar se spreta česki ravnatelj in gosp. Vecko. To priliko vpotrebi ravnatelj nemškega gledišča, ter ponudi slavnemu tenoristu več

plačo. Česki ravnatelj si je svest, da ne dobí precej enacega tenorista, in kakor dober trgovec naredí z nemškim ravnateljem sramotno pogodbo. Ponudi mu celo česko opero, on pa je mislil davati samo igrokaze, vendar v žep vtikati celih 10.000 gld. deželne podpore. Al to pot mu je spodletelo. Deželni odbor se je temu po posebnem prizadevanji dr. Riegerja uperl, ter vzel Liegertu ravnateljstvo českega gledišča. Kakor slišimo, bo česka Thalia kmali dobila bolj vrednega oskrbnika. — Ravno je prišel na svitlo 29. in poslednji zvezek Šafařikovich sebranih spisov. Tudi „Geschichte der südslavischen Literatur“ je z drugim snopičem 3. zvezka končana. Dobijo se zdaj vsi spisi za vse Slovane pre zgodaj umrlega pisatelja. Naj njegova dela, za vse Slovane enako važna, tudi pri Slovencih najdejo obilno čitateljev. Z Bogom!

Iz Gorice 9. julija. (*Zemljepisna začetnica. Želja do Matice. „Umni Gospodar.“*) Jesenkova „Zemljepisna začetnica za gimnazije in realke“ je zagledala te dni beli dan pri nas. Presojaj to knjigo, od ktere koli strani, priznal bodeš, da je s prav znanstveno natanjčnostjo spisana, in tudi v terminologičnem obziru, čeravno nam Cigaletov slovár mnogo dobrega na roko daje, se je težka naloga slavno dovršila in marsikaka naravna overa srečno premagala. Primerjaj katero si bodi talijansko zemljepisno knjigo, ne bodeš lagal, ako rečeš, naj se skrije pred našo „začetnico“, kar le, na priliko, terminologijo zadevlje. Talijanske take knjige so večidel predstavljene z ono vsemu svetu znano talijansko lahkoto, ki ne pozná nobenega truda na svetu. Razun gosp. pisatelju gré pa za to lepo delo tudi gosp. prof. Šolarju velika hvala, da je knjigo likati pomagal z dostojno in primerno besedo. Nekteri tuji, posebno grški in latinski izrazi so potrebni klej, brez kterega bi se znanstveni ali kateri si bodi govor le prašil in razletaval kakor pleve in suho pezdiranje. „Zemljepisna začetnica“ ni suh imenik zemljepisnih imen; ona je zanimiva knjiga, ki obsega na 104 stranéh mnogo lepe in koristne tvarine ne samo za dijaka v šoli, temuč tudi za vsacega omikanega Slovenca, ki želí marsikaj že pozabljenega zopet prerahljati in mnogo novega čitati v čistem in gladko tekočem jeziku. Torej zopet trd kamenček v prači ponižnega Davida proti laškemu Goljatu, ki nas z raznoterim orožjem strahuje. S tacimi deli naj se usta protivnikov maše, ki v eno mer blebetajo, da nimamo šolskih knjig, čeravno vemo, da protivnika in posebno Laha je težko z besedo prepričati, da ima Slovenec res še kaj solí v glavi. Taka gnjusna trma je podobna nekdanjim Hunom, o kterih pravijo, da so se celó po smrti kot duhovi borili z netelesnimi sovražniki po zraku. — Priporočamo tedaj „začetnico“ vsem našim učenostnikom, da jej pot odprejo, kodar je treba. — Naj se pri tej priliki obrnem tudi k slovenski Matici. Ali bi ne hotla naša književna mati tudi šolske knjige zakladati? Zraven bukev za prosto ljudstvo nam je pred vsem tudi šolskih knjig jako treba, in res ne iščejo naši zoperniki dlake v jajcu nikjer tako doslednje, kakor ravno pri šolskih knjigah: „Imate li šolskih bukev? kje so? imenujte nam jih!“ — to so navadna vprašanja. Matica bi pa zakladanje šolskih knjig tem lože prevzela, ker društvo sv. Mohora v Celovcu skrbi za ljudske knjige in jo je za to skrbeti tudi vprihodnje trdna volja. — H koncu še nekaj o „Umni Gospodarji“ in o prijaznosti todišnjih Lahov do njega. „Umni Gospodar“ pod vrlim vredništvom g. A. Marušića si je pridobil ono spoštovanje, katero zasluži. Al menda ravno zato je pozornost nekterih ljubeznjivih gospodov na-se obrnil. Ker se je pa jel od dne do dne bolj zavedati, postal jim je nazadnje hud trn v peti, in — fuimus Troes! — „Umni

Gospodar“ nima več mirú pred njimi. Vrednik njegov odbija srčno vse nevredne napade teh čudnih liberalcev, ki leté kakor sršeni na-nj, da bi ga opikali do konca. Tudi v poslednji seji družbinega odbora so se točonosni oblaki zbirali nad glavo njegovo, pa tudi tukaj se je vrednik držal „ben tetragono ai colpi“; al za prihodnje se jim bode težko ubranil pri vsej svoji možatosti, ker pod „laško kontrolo“ izdajani list slovenski mora nazadnje vendar opešati. Zakaj neki bi „U. G.“ svobodneje dihati ne smel? zakaj ga tako psujejo? Tali-janski njegov vrstnik sme celó humoristiko gojiti (to trpé v čisto kmetijskem listu!), slovenski list pa ne bi smel rêči kaj družega kakor o murvovem perji, krompirjevi gnjilini itd., kakor da bi kmet ničesa družega vedeti ne potreboval. To dosti priča, kaj da hočejo „laški kontrolorji.“ Jaz na mestu vrednikovem bi še za časa „Um. Gosp.“ kmetijski družbi odtegnil, in na samostalne noge postavil, se vé, da s potrebnimi premembami. Res stokrat bolje je v roboto hoditi, kakor pa odvisnemu biti od nekterih milostljivih gospodov. Saj nima „U. G.“ toliko prejemnikov zato, ker ga družba na svitlo daje, ampak zato, ker se je našim Slovencem priljubil. Če mora pa zraven sebe še pomagati, da redí svojega laškega vrstnika, ne storí prav, ako si ne poišče lastnega stanovanlišča, in si tako toliko več opomore. Toliko, ljube „Novice!“ za zdaj, o priložnosti pa nekaj o naši čitavnici. Z Bogom!

Od kranjsko-primorske meje 12. julija. Treba, da nekoliko popravim dopis iz Brezovice na Primorskem v 22. in 27. listu „Novic“. Brezovčane je že od nekdanj veselilo lepo domače petje, tedaj so tudi ondi že od nekdanj dobri pevci bili. Ne more res po takem biti, da bi bili prebivavci brezovški do letošnje spomladi pepevali le tuje pesmi in si s tujimi rečmi vedrili grenke ure. Že Dolinarjeve pesmi z napevi vred so jim bile od nekdanj dobro znane in so jih tudi vedno radi prepevali. Leta 1856 dobili so Brezovčanje marljivega učitelja gosp. Ivana Cetelj-na. Marljivo je delal leto in dan na šolskem polji za omiko vsestransko ovih prebivavcev; tudi domačega petja ni pozabil; vpeljal je ondi Riharjeve pesmi. Tako so dopadle ljudém, da je mlado in staro skupaj vrelo in se peti učilo; med njimi je bil g. baron Marenci eden najbolj vnetih pevcev, ki je tudi večkrat k učitelju dohajal se novih napevov učiti. V cerkvi bi bilo vse rado na koru pri učitelju, da bi mu bilo peti pomagalo; prav skušali so se, kdo bo v tej zadevi druge prekosil. Marljivi g. Cetelj je ravno s tem tako močno srca ljudi na-se navezal, da so ga obče spoštovali, in žalosti vsi potrli bili, ko jih je čez leto in dan zapustil, v Dole pod Ljubljano prestavljen. Prečudno bi bilo, ako bi se bilo tako hitro pozgubilo, kar je marljivi Cetelj pri ondašnjih faranih tako temeljito osnoval, in da bi bilo zopet še le iz novega treba veselje za slovensko reč buditi in národnost in domovinsko zavest iz groba klicati. Celó tamošnji g. dekan so se pri očitnem izpraševanju čudili, kako da je bilo marljivemu učitelju v tako kratkem času mogoče, toliko lepega slovenskega petja med one prebivavce vpeljati. In Cetelj je še vedno nevtrudljiv delavec na šolskem polji in zvest svojemu poklicu. Tedaj čast, komur čast gré! Pa brez zamere.

Iz Senožec 12. julija. M. — Ker je uima bila huda in je srenj žitne, cvetičine in travine korenine neusmiljeno trgal, tako, kakor trže gladni volk na planem ubogo ovco, se je že marsikteremu dozdevalo, da bo malo ozimine in sená. Ko je pa mesec april do konca in mesec maj večidel suh bil, je bilo žalibog! gotovo, da rž (zunaj predkvatni teden sejane) bo vrnila le seme in še to pičlo; pšenica (ktere se pa tukaj zaradi pomanjkanja njiv celó malo seje), je sicer gostejša, pa

ne kaj preveč obečljiva; sená ne bo še polovice od lani ne. Zmladletina kazala je precej lepo, da je le ne bi bila toča 28. maja oklestila; dobro hoteči dež in prikladna moča preteklega meseca jej je zopet nekoliko na noge pomagala. Zdaj pa šepetá tiho sicer, pa resno, vročina zemlji na uhó: ven, ven s teboj amonijak, vsi gnojni in vsi v zrak puhteči deli ali v rastlinje ali v zrak! — Létina, ktera nam tukaj malo prida obeča, kaže se slabeja še po vsem zgornjem in doljnem Krasu, Friaulu, tržaški okolici, sprednji Istri, v Čičih in Brkanih, izvzemši vinsko trto, ktera je lepo polna, in rž, ktera ni tako zeló pomrla. Z Bogom!

Novomesto 12. julija. (*Pravično plačilo grozovitega hudodelstva.*) Danes so obesli pri nas tri na enkrat. Dve ženski ste namreč na sv. Matija dan lanskega leta ubili kmeta Franceta Lokarja, ki ju je sam sin njegov Anton Lokar najel, da mu ubijete očeta! Ubili ste ga s 3 funte in 13 lotov težko sekiro v njegovem hramu v Novi Gori ponoči, ko je spal. Obe lajdri: Mica Grafutova, 37 let stara, iz Čužne vasi mokronoškega okraja domá, in pa Urša Staretova, 39 let stara, na Strmcu tudi mokronoškega okraja domá, ste stanovali v Antonovem mlinu, una mu je bila dekla in priležulja, ki je imela že 4 otroke, ta pa je bila gostinja. Sodnija novomeška popisuje umor tako: Že leto pred sta sklenila Mica in gospodar njeni Anton očeta ob življenje spraviti, deloma zavoljo nekkih razporov, deloma, ker sta se bala, da bi morala zopet zapustiti malen, kterege je oče kupil Antonu. Urši je obljubil 100 gold., svoji dekli pa nograd in hram. Sklenjeno je bilo, 29. februarja 1864 zmenjeni naklep izpeljati. Ko so bili ta dan skupaj, jima je Anton pred odhodom še naročil, naj očeta s sekiro ubijete, aka bi ga ne utegnile z ruto ali z rokami zadušiti; naznamoval jima je, kje je spravljena sekira, in pripravil jima dva klinca, da bi ž njim po dovršenem umoru vrata zapahnili, zraven pa obljubil, da jima hoče mesa skuhati, kadar pridete nazaj. Ko pridete v hram očetov, je djala Mica, da ste prišli iskat sina njegovega Antona, kterege vés dan ni domú. Oče ju povabi, da bi zavolj slabega vremena prenočili pri njem in ju s krompirjem in vinom gostí. Ob 10. uri zvečer gredó počivat. Čez eno uro, ko je oče že trdno zaspal, vstanete obé. Urša poprime sekiro, ktero ji Mica podá in ž njo močno vdari spijočega očeta v zatilnik. Potem prime tudi Mica sekiro in ga vdari ž njo dvakrat po glavi. Ko se potem oče ni več ganil, umorjenemu žepe preiskavate in iz njih 62 kr. vzamete, putrih z dvema bokaloma napolnite in si prilastite še svinine v neki culi. Ko ste od znotraj vrata zapahnili, ste skozi okno šli iz hiše. Mica se pa še enkrat vrne in vzame 5 gold. srebrnine. Morivki ste obstali umor. Priče so še bolj razjasnile dogodbo. Dokazala je tudi povedba mnozih prič, da sta bila oče in sin že več let razprta deloma zastran užitka, izgovorjenega očetu pri izročitvi malna, deloma zastran nečiste zaveze z deklo Mico, in da sin vsled tega razpora očeta ni samo z besedami žalil, temveč da se ga je celó djansko lotil in mu večkrat pretil tako, da se je oče bal sam s sinom biti, da je zategadel razodel svoje skrbi o sinovem vedenju in da celó ni hotel od sina prinesenih jedí užiti, predno jih sin ni sam pokusil. 28. oktobra 1864 sta se pred sodnikom tako poravnala, da ima sin očetu o veliki noči 1864 ostali dolg živeža, to je, 67 gold. 78 kr. poplačati, in mu mesto izgovorjenih naravnih pridelkov, 31 gold. 30 kr. na leto naštetí. Po pričah se je izvedelo, da je malopridni sin še po družih potih skušal svojega očeta iz poti spraviti. Po omenjenih lajdrah mu je hudobni naklep obveljal. Sodnija novomeška je vse tri obsodila na vislice; to je potrdila tudi viša in najviša sodnija. Ko jim je bila sodba na smrt

oklicana, se niste Mica in Urša kar nič zavzele, hudobni sin pa je vprašal: „kaj tudi mene bojo obesli, saj jez nisem nič storil!“ Pa tudi izpovedati se ni hotel do zadnje ure. Na treh vozovih so jih danes zjutraj peljali na mesto krvave sodbe. Ljudstva radovednega se je zbralo nad 5000 glav. Hudodelke ste pogumno stopile h kolu; prvi je Urši rabelj življenje končal; druga je bila Mica, — obé pa je moral vès omamljen Lokar gledati, kako jima je rabeljnova roka vrat zavila, in potem je tudi on na vislicah prejel plačilo, da je dal očeta svojega umoriti. V 8 minutah je bilo vse končano. „Prav se jim je zgodilo!“ — je bila zadnja beseda vseh pričujočih.

iz Ljubljane. V poslednji seji mestnega odbora je bilo sklenjeno, da se dvema inženirjema, ki sta najboljši načrt za železni most, ki se ima namesti revnega „šustarskega mosta“ čez Ljubljaničo narediti, podeli po 200 gold. vsacemu. Gospod župan dr. Costa je pri tej priliki naznanil, da je Hofman, inženir iz Prage, obljubil poslati mestu načrt svoje iznajdbe, ki je vsa drugačna pa potrjena že v dveh mestih. Tedaj dobimo vse, le — denarja še ni, za zares potrebni most. — Gosp. Schwarzu, posestniku rakovniškega grada, je bilo okoli 40 orolav mestnega Golovca prodano po 36 gld. 40 kr. oral. — Novi otroški bolnišnici je bilo za 2 leti darovano po 300 gold.

— Zbornica kupčijsko-obrtnijska je v poslednji svoji seji sklenila med drugim tole: Proračun zborniških stroškov za leto 1866 naj pretrese odbor, za kterege je g. predsednik Samasa imenoval gospode V. C. Zupana, Jož. Pleiweisa, Dreota, Horaka in Šventnarja. — Gosp. Horak je grajal lenobo nekterih odbornikov, ki nikoli ali malokterikrat dohajajo v seje; g. Pleiweis nasvetuje, naj se vselej očitno v časnikih imenuje, kdor pride v sejo, da volivci véjo, kdo spolnuje svojo dolžnost, kdo ne. — Po predlogu g. Strzelbovem je bilo sklenjeno, naj se ministerstvo naprosi, da se po vseh deželah vpelje enojna vaga in sicer colna, ki je zdaj navadna pri colnih uradnijah, na železnici itd. Če ta vaga blagó po cesarskem funtu, ki ima 32 lotov, uni pa ga vaga po colnem funtu, ki ima 28 lotov, ni zmešnjav ne konca ne kraja. — Gospod Horak vpraša: kako je to, da čedalje več judov kramari po naši deželi? Dva Poljaka sta jih že prevlekla letos 20; ako gré to tako naprej, bo v malo letih kupčija judovska na Kranjskem. Jud, razun sejma, nima pravice bivati na Kranjskem; to pravico si je leta 1515 dežela kupila od cesarja z dragim denarjem; nobena deželna postava ni še ovrgla te prepovedi; tedaj naj se naprosi c. k. deželna vlada, da ukaže c. k. policiji, da — razun sejma — odpravi judovske barantače iz Ljubljane. Ko so še gospodje predsednik, Strzelba, Pleiweis, Rudholzer in Krašovec podpirali Horakov predlog, je bil enoglasno sprejet. Res bi bila nadloga velika kupčijstvu, ako se jud vgnjezdi v našo deželo. Zato že teta „Triesterca“ zobé brusi nad Horakovem predlogu.

— V nedeljo dopoldne je odbor domoljubnih mož, ki čuti živo potrebo, da bi se po izgledu kakor za bolne kupčijske pomočnike tudi za druge manj premožne ljudi, delavce itd. napravila družba, ki bi v to družbo vpisane podpirala v boleznih ali onemoglosti, napravil prvo skupščino na strelišču, kjer se je okoli 50 mestjanov zbralo, da so se posvetovali o pravih (štatutah), predno se predložé sl. vladi v potrjenje. Naprošen po ustanovnikih je dr. Bleiweis vodil obravnave zborove. Povabljeni so bili v to skupščino tudi mestni župan g. dr. Costa, g. F. Schmidt iz Šiške (ki si že davno želi take družbe v Ljubljani), gospoda Horak in Šventnar, mestna odbornika. Vzajemno z g. Laknarjem, g. Legatom in g. Komarjem so razodevali temeljite na-

svete, kako naj bi se osnovala pravila. Dobro se je dovršila razprava. Drugi pot govorimo bolj na drobno o tej družbi, ki je prevažna našemu mestu.

— (*Šolske stvari.*) Tri učilnice ljubljanske so zavoljo mnogih popravil šolskega poslopja dovršile 15. dne t. m. svoje leto. Gimnazijalci so v streliščini dvorani, realci pa v mestni prejeli navadna šolska darila; unim jih je delil Njih eksc. c. k. dež. glavar baron Schloissnigg, tem pa c. k. dež. poglavarstva svetovavec vitez Bozicijo. Tu kakor tam je en govor bil slovensk; škoda, da izurjenemu pisatelju slovenskemu, ki je lep govor zložil, ni dana ravno tako izurjena beseda in da se pri gimnazijalcih ni tako odlikoval govor slovenski (in na to bi moralo ravnateljstvo paziti, da potem ni krivih sodeb) kakor pri realcih, kjer je učenec 5. razreda Miroslav Reinberger se ravno tako izvrstno obnašal s slovenskim govorom o lepoti, sreči in dolžnosti cveteče mladine, kakor z nemškim govorom o koristi realnih predmetov učenec 4. razreda Pavel Mühleisen. V normalki ni več slovesne delitve daril.

Po navadi ste gimnazija in realka izdali „Jahresbericht“, normalka pa svoj „Classification.“ Naj iz njih posnamemo važniše reči.

Gimnazija je imela letos h koncu leta le 627 učencev, ko jih je iz začetka štela 738. Ker tolike razlike še ne pomnimo, kaj neki ji jej letos vzrok bilo? Po národnosti je bilo Slovencev 578, Nemcev 48, 4 Hrvatje in 3 Lahi. Učilo je 17 pravih učiteljev in 5 suplentov; koliko ur na teden je bilo odloženo vsacemu nauku, ni povedano; bere se pa, da je slovenščina imela 3 učitelje (gosp. Marna, Vavruša in Melcerja). Med izrednimi nauki je g. A. Fleišman v botaniki imel največ učencev (96), najmanj pa g. Wretschko v kmetijstvu (7). Ustanove, ki so jim vživali učenci, znašajo 8170 gold. 83 kr. Lepa pripomoč! Vrh tega je pa še 53 učencev vživalo dobrote, ki jih jim deli Alojzijevišče. Učnine so plačali učenci 547 gold. 55 kr. — Važen se nam zdí oklic, po katerem morajo učenci iz Gorenskega prihodnje leto v kranjski gimnazii ostati. Sicer je ta ukaz zoper „freizügigkeit“, vendar ima dobri namen, da kranjska gimnazija dobí polne šole. Al ostro se ne bo môglo ravnati po njem, ker marsikak Gorenc morebiti v Ljubljani živí pri svoji žlahti zastonj ali more štipendijo dobiti, ktere kranjska gimnazija še nima. O štipendijah je treba, da sl. vlada resno prevdari to stvar, da se tudi kranjskim in novomeškim učencem naklonijo štipendije. Ko so ustanovljali nekdanje ustanovniki štipendije, bila je samo gimnazija ljubljanska; ustanovniki gotovo niso imeli toliko Ljubljane pred očmi kakor gimnazijo, ktera je zdaj v 3 mestih kranjskih. — V pisavi imen nahajamo v letošnjem letopisu precej velik napredek, zato se tudi nadjamo, da napočna neslednost, ktera tam pa tam še oči kolje, izgine popolnoma prihodnje leto. Tudi nekoliko krajinih slovenskih imen je našlo naravno pisavo; tako, na priliko, smo radostni brali „Sodrašica, Senožeče, Vodice, Gorice“ in še nekaj družih. Zakaj da pa vsi slovenski kraji niso našli te milosti, ne vemo, še manj pa, kako je to, da poleg „Sodrašica“ nahajamo „Soderschiz“, poleg „Senožeče“ „Senosetsch“ itd.? — Ko smo tako pregledali letopis gimnazijski, nam ostane še beseda o spisih, ktera sta mu dodana od prof. dr. Nejedli-a in prof. Melcerja. „Elementäre Ableitung der Budan-Horner'schen Auflösungs-methode höherer Zahlengleichungen“ se zove dr. Nejedlijev spis, kterege se ne lotimo, ker bi nam g. pisatelj lahko rekel: „ne sutor ultra crepidam.“ Al reči vendar moramo, da nam nikakor ni jasno, komú za berilo so v pohlevnem šolskem letopisu namenjene take visoke stvari! To se že vse drugač razumljamo s gosp. Melcerjevim slovenskim spisom, ki ga

je spisal Matiju Čopu v spomin. Življenjepisna črtica je, ki jo je po lastnih besedah svojih hvaležni učenec položil na prezgodnji grob učitelju svojemu. In iz tega stališča presojava tudi mi spis g. Melcerjev v jezikoslovnem oziru, mislé, da ga je že kot Čopov učenec spisal, pa ga še le zdaj po preteklih več letih izročil letošnjemu šolskemu letopisu, in da slovenskega tiskovanja nevajena tiskarnica mu je s tolikimi pogreški pokazila članek njegov. In tako je zgodovinsk ta spis na dvojno stran.

Realka naša, ktera je letos že imela 5 razredov, štela je konec leta 207 učencev, 35 več od lani. Lepo število! Učilo je 12 učiteljev; slovenščino sta učila gosp. Lézar v 3., 4. in 5. razredu, gosp. Peternel v 1. in 2. Po narodnosti našteva letopis Slovencev 126, Nemcev 83, 12 Lahov in 1 Hrvata. Mimo gimnazije je toliko število učencev nemškega rodú zavzetno; ni li tudi takih učencev vmes, katerih stariši, kakor smo lani imeli tak izgled, dajo svojega fanta zapisati nemškega rodú, čeravno je oče Hrvat, mati pa Kranjica? V nedeljski obrtnijski šoli se je podučevalo v prostem risanju 123, v zemljemerskem 54, v zemljepisji 18, v kemii 43, v fiziki 46, v računstvu 22 učencev; med njimi je bilo 21 rokodelskih pomočnikov. — V pisavi priimkov in krajinah imén nahajamo dosti več napak in nedoslednosti kakor v letopisu gimnazijskem. Da se na bolje obrne! — Kar se tiče letošnjemu letopisu dodanega članka, „Paul Puzel's idiographia sive rerum memorabilium monasterii Sitticensis descriptio“, ki ga je spisal začasni učitelj gosp. Juri Kozina, moramo kar naravnost reči, da taka tvarina, deloma še celó latinski pisana, nikakor ni primerna realkinemu sporočilu. Komú, kdor ni ravno specialist „in rebus memorabilibus monastericis“, je mar za imenik minihov zatičniških, ktereja je 13 strani polnih! Ako se možaki, kateri imajo glavo za to, da bi se lotili povestnice naše domovine, ki je tako živo potrebujemo — in med te možake štejejo tudi marljivega gosp. Kozina — ukvarjajo s takimi suhoparnimi rečmi, da spisujejo vse patre in fratre kakega samostana, za Božjo voljo! kdaj pridemo do zgodovine? Ko bi bila Linhart in Vodnik tako ravnala, še le po sodnem dnevu bi bila môgla spisati to, kar sta nam pisala! Vemo sicer, da je veliko lože prepisovati in popisovati take starine, kakor s kritičnim peresom sestavljati dogodbe iz povestnice domače in tako gradivo nabirati za celo delo; al pomisli naj se, da klic po zgodovini deželni se v eno mer ponavlja, in da je dolžnost domoljubov, da opustijo jalova dela in se lotijo spisovanj, ktera imajo praktično vrednost za veliki namen. Po kakošnem „errem loci“ pa je Pucel se celó zašel v šolski letopis realkini, nam še nobeden ni mogel razjasniti.

C. kr. normalka je v 4 razredih štela 755 učencev, v nedeljski šoli 204, tedaj vseh skupaj 959. Toliko število res kaže potrebo, da bi imeli v Ljubljani še več ljudskih šol, ker težava je učiteljem toliko delo. — Kar se tiče pisave imén v tej klasifikaciji, je, gledé na to, kako se pišejo sporočila št. jakobške šole in večidel vseh ljudskih šol po deželi, letopisi gimnazije in realke in katalog naše škofije, s svojo skozi in skozi nemško pisavo zdaj res „unicum“, ki ga nima para. Ves svet že vé, da se slovenska imena nikakor ne dajo prav izgovarjati po nemški pisavi; ker jih pa vendar gosp. učitelji ljubljanske normalke tako pišejo, bi radi skrivnost vedili: katerih pravil naj se držimo, ako hočemo prav brati imeni „Boschitsch“ in „Demtsch“ in še veliko veliko drugih? Saj mi smo tako neumni, da ne vemo, kdaj se „sch“ glasi kot ž, kdaj kot š. Prosimo tedaj!

— V pondeljek so iz Zagreba došli talijanski operisti v našem gledišču končali svoje spevoigre. Ljubljancje so bili ž njimi zadovoljni, pa gledišče bi bilo tudi v vročih večerih polnejše bilo, ako bi Lahine godli v eno mero le ene; le „I ebreo“ (jud) je bil v Ljubljani nov. H koncu pa so ponovili še enkrat, kar so odpeli že večkrat, s to prečudno novico, da je gospodičina Pichlerjeva (Ljubljanka) v laški operi popevala — nemški! — Po takem jih je Ljubljana gotovo še bolj potrdila o tem, kar o njih zastran Zagreba „Naše gori list“ ves tužen pripoveduje, rekoč: „vsi udje talijanske opere, kateri ne umejo nemški, so rekli, da če ne poprej, se hočejo saj do tistihmal naučiti nemški, ko zopet pridejo v Zagreb.“ Pisatelj onega članka trdi, da je ostro to kritiko o Zagrebčanih „čul na vlastita uha.“

— V nedeljo popoldne se je 70 udov „južnega Sokola“ podalo v Vevče. V gradu na Fužinah sta jih prečastiti gosp. Terpinec z ljubeznjivo svojo gospó preprijazno sprijela in v hladnem gaju pogostila. Po odpočitku so potovali v Vevče, kamor se je sešlo obilo udov čitavnice, ker izhod je bil obema društvoma namenjen. Privrelo je še drugih mestjanov in kmetov iz okolice k narodni veselici pod milim nebom, in tako živahno je bilo gibanje do mraka, da se vsak jako zadovoljen spominja lepega dneva.

— Prvo vipavsko grozdje smo dobili v Ljubljano že 15. dne t. m.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Velika suša je nastala tudi na političinem polji; nič se ne godí. Tudi novo ministerstvo še ni oklicano; Grof Belkredi bode gotovo minister notranjih oprav. gotovo je neki tudi, da pl. Komers, zdaj predsednik deželne nadsodnije v Krakovem, bo minister pravosodja, za policijskega ministra imenujejo grofa Merkandina, predsednika najvišega c. kr. računstva, za finančnega ministra kneza Jablonskega, predsednika galičijske železnice, in pa barona Hoka, — grofa Lariša za ministra kupčijskega. Narodnim pravicam — tako se sliši — je Belkredi pošten zagovornik; o pl. Komers-u pravi „Presse“, da je izvrstna glava in energične volje, pa da ga srce veže na „gemässigte slavische Tendenzen“, — Merkandin je zmeren slednik katoliške stranke. Po takem se je nadjati dobrih ministrov, in mogoče je, kakor se pripoveduje, da namesti tako imenovanega „ožjega“ državnega zbora dobijo deželni zbori večo oblast. Ali pa bojo ti ministri ali ne, se bo neki izvedilo kmali. — Že grejo vojaki iz Italije in Dalmacije domú, ki so po cesarjevem povelji odpust dobili; pravijo, da se jih odpustí 12.000, ker vsaka kompanija bode štela le 54 prostakov. — Tudi dunajski „unterrichtsrath“ že umira. — Na Reki so pri volitvah za hrvaški zbor zmôgli Lahine, ki nečejo biti Hrvatje, ampak v posredni zavezi z Ogri. „Eviva“ so kričali pred volitvijo, da so se jim grla sušila, „eviva“ zopet po volitvi, ko so bili po predlogu Sgardellovom „trije pravi Rečani“ izvoljeni. Po takem bojo viharne seje v Zagrebu. — Pruska vlada je zopet hudo napela strune proti avstrijski zavoljo nepokoja, ki ga v Šlezvik-Holštanju delajo privrženci vojvoda Augustenburškega, ki ga Avstrija pod svojim krilom ima.

Kursi na Dunaji 18. julija.

5 % metaliki 70 fl. 10 kr.

Ažijo srebra 107 fl. 25 kr.

Narodno posojilo 75 fl. 45 kr.

Cekini 5 fl. 26 kr.